

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: מתחדשים מבראשית

בס"ד | גיליון מס' 301

פרשת בראשית

כיצד קלטת ישנה חוללה מהפך קיצוני בחיי משפחה?

בראשית ברא! (א, א)

מהתחלה, בלי כל קשר לעבר, רק מתוך עניינים נשואות אל העתיד ונכונות להתאמץ ולהתחיל שוב!

חז"ל אומרים כי האומר 'תהילה לדוד' - מזמור 'אשרי', ג' פעמים מדי יום, מובטח לו שהוא בן עולם הבא. הגה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל, מנקה הדעת שבירושלים של מעלה, גילה משמעות מתוקה מדבש בדברי חז"ל אלו:

הרי מזמור 'אשרי' נחתם במילים 'ואנחנו נברך י-ה מעתה ועד עולם הלוי-ה'. כלומר, אנו אומרים, מבטיחים ומבקשים, כי מעתה ועד עולם נברך ונקדש את שם ה' בעולם. מי שמסוגל שלוש פעמים ביום להתייצב ולומר 'מעתי ועד עולם', מהרגע הזה אני מתחיל מחדש ומתעתד להחזיק מעמד עד עולם, מי ששלוש פעמים ביום מוכן להתחיל מחדש ולקבוע-לעוק-להבטיח-להתחייב כי מעתה ועד עולם יפעל אחרת - הרי שאין ספק שהוא בן עולם הבא, כבר בעולם הזה...

זהו סודה של ההתחדשות, המתנה העילאית בה זכינו. כי כולנו - בכל גיל, נושאים עמנו מטען מהעבר: קיבלנו על עצמנו להתחזק בתפילה, להקפיד לקרוא שניים מקרא ואחד תרגום, לשמוע שיעור שבועי בפרשת השבוע, להוסיף פעולת חסד, להתגבר על נסיונות, לשפר את המידות. לא תמיד עמדנו בקבלותינו, לפעמים נכשלנו עשרות, מאות או אפילו אלפי פעמים, ויש חשש כי הדבר ירפה את ידינו...

זה הזמן, ובפרט בפרשת השבוע הנוכחית - שכל כולה 'בראשית', להתחיל מהתחלה, להסתער בכל הכח. הפנים שזה יתרונו כיהודים, זה סוד כוחנו ורז עוצמתנו. בכל רגע אנו יכולים להתחיל מהתחלה, להסתער מחדש. כן, אנו יכולים להתחזק בתפילה, להתעצם בתורה, לעמוד בקבלות שקיבלנו על עצמנו, להרבות חסד ולהיות טובים יותר. אנו יכולים לעשות את המהפכה, הבה נחיש יחדיו ונעשה זאת בגודל!

מהפך שהציל משפחה, ברגע!

הם היו משפחה לשם ולתפארת, כזו שכל רואיה הביטו בה בהערכה עצומה. האב נחשב ליהודי מכובד שכונתו ובקהילתו, ועם היותו עמל לפרנסתו - היה קובע עתים מכובדות לתורה וניהל את ביתו על אדני התורה. גם הילדים היו כשתילי זיתים סביב לשולחנו, שתולים בבית ה' במוסדות החינוך, פורחים ומתעלים מעלה מעלה.

ואז, ביום מן הימים, עברה עליו רוח שטות קשה, שכן אין אדם חוטא אלא אם נכנסה בו רוח שטות. למפרע התברר, כי מדובר במשקעים עתיקי יומין שנוצרו מקשיים שחוהו בילדותו, שהובילו לתוצאה הטראגית: ברגע מסויים החליט האיש לפרוק מעליו כל עול תורה, עזב את דרך התורה והמצוות יחד עם כל בני משפחתו. בהתנתו, כל בני המשפחה הפנו עורף לתורה ולמצוות, למסורת היהודית וליראת ה' שהיתה נסוכה על פניהם, ובחרו בחיים אחרים, זרים ומנוכרים...

הדבר גרם לעזוזה נרחב בקרב חבריו ובני משפחתו, שלא האמינו למראה עיניהם. משפחה שלימה נפלה ברשת בצורה כה חזקה, פשוט נלכדה במלתעות היצר והגיעה

טעוני רוממות וכוחות נפש עילאיים, מאושרים וטובי לב תחת הרושם הכביר של מועדי חודש תשרי שחלפו עלינו לטובה, יוצאים אנו בצעדים נרגשים אל השנה החדשה, פוסעים במשעול הקסום של שנה רעננה וטריה שנפתחה זה עתה, כשליבנו הומה בתקוות וציפיות, שאיפות ורצונות. בשבת הנוכחית נפתח מחדש בלימוד התורה מבראשית, נפצח בקריאת בריאת העולם ותחילת הוויית עולמנו, ונחוש את ההתחדשות פושטת בליבנו, קונה שביטה בנפשנו.

אם נרצה לשים את האצבע ולמקד מבט על התחושה שבווערת בתוך ליבנו, היא בדיוק זו: תחושת ההתחדשות. שנה חדשה, מתחילים בקריאת התורה מחדש, אפילו שמה של הפרשה הוא 'בראשית' - התחלה. וכשאנו ניצבים ברגעי התחדשות, כל בר דעת שואל את עצמו מה החלק שלו בהתחדשות האופפת את העולם, מה החידוש

המרום שהוא נחלתו כחלק מההתחדשות הזו, מה הבקעה הייחודית רק לו בהתחדשות המרעננת השוררת בעולם.

והאמת היא, שאין צורך לחפש חידושים גדולים או חלקים כבירים, דווקא כי ההתחדשות - כשמה כן היא, אין בשורה דומה לה, ואין עוצמה כבירה ממנה. המושג של 'התחדשות' הוא מתנה יקרת ערך שכל יהודי זכאי לה, והוא כולל את ההבנה הפשוטה, שבימים אלה כדאי כל כך להפנימה ולהטמיעה בתוך הלב:

בכל רגע יש ליהודי יכולת נשגבה לשכוח מעברו, למחוק את ההיסטוריה שלו, ולהתחיל מחדש. בהחלטה נחושה אחת, יכול כל יהודי להתעלם מכל מה שקרה עד אותו רגע, להחליט שאין לו כל קשר עם הבעיות, הקשיים, ההתמודדויות ובעיקר - הנפילות אותן חווה בעבר, ולהתחיל בחיים חדשים ומרעננים, מתוך חיבור אמיתי ואיתן עם אבא שבשמים.

זה לא פחות ממדהים: כי התפיסה המקובלת בעולם היא, שאם רוצים לבחון משהו או משהו, בוחנים את ביצועיו בעבר, את הצלחותיו מול כשלונותיו, את הכשרונות שהוכיח בעבר מול החולשות שהיו מנת חלקו. אמנם זה עשוי להיות נכון בעולם הגשמי, אבל בעולם הרוחני - זו טעות איומה, שהיצר מנסה לפתור בה ולהכשיל באמצעותה את בני האדם, ולכן ראוי לשנן שוב ושוב שזו טעות הרסנית ושגיאה נוראית. כי האמת היא - - -

האמת היא שכל יהודי, בכל רגע, בכל שניה, יכול לתפוס את עצמו ולהתחיל מהתחלה. גם אם שלושם נכשל, גם אם אתמול נפל, אפילו אם אך לפני דקה לא עמד בנסיון - הרי שעכשיו מתחילה דקה חדשה, והוא יכול לחדש כנשר נעוריו, להסתער מחדש על מלחמת חייו, לעמוד בה בגבורה וגם לנצח. היצר מנסה לומר שאם יהודי שאף, ניסה, השתדל, התאמץ, נלחם, ולא עלתה בידו - זו הוכחה שזה כבר בלתי אפשרי, שהוא לא יכול יותר, שהמערכה הזו אבודה מבחינתו. אבל זה לא נכון:

האמת היא, כפי שרש"י מגלה בתחילת הפרשה: בני ישראל והתורה מכונים בשם 'ראשית', כי ליהודים ולתורה יש יכולת להתחדש בכל רגע, זו מהותו של יהודי וזה חידושה של התורה. כל יהודי יכול לתפוס את עצמו מבראשית ולהסתער על התורה

שבת שנותנת כח!

מיוחדת שבת זו מכל שבתות השנה, שנקבע לה שם ייחודי: 'שבת בראשית'. כל שבתות השנה הן שבת ויש להן פרשת שבוע, אולם רק שבת אחת זכתה בשם הייחודי 'שבת בראשית', על שם פרשת השבוע. במשמעות שם זה גילה הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורה ז"ע משמעות כבירה, וכך הוא מגלה כפי שהובאו הדברים בספר 'תפארת למשה':

המושג 'שבת בראשית', יש בו רמז כי זו שבת ראשונה, ראש ראשונה לשבתות. וכפי שהגוף כולו נגרר אחר הראש, כך שבתות השנה כולן נגררות ומקבלות כח מהשבת שבראשן, מ'שבת בראשית'. ולפיכך, סגולה גדולה וכבירה להשתדל ולהקפיד ביותר בשבת זו, כי מכוחה מושפע כח לשבתות השנה כולן!

אחים יקרים, ניצבים ועומדים אנו עתה בשבת יקרה זו, ב'שבת בראשית'. הבה נאמץ אותה בכל ליבנו, נהדר בה היטב. נקדים לקבלה, נאחר להוציאה, נדקדק בהלכותיה ונכבדה בכל כוחנו. כי השבת הזו מעניקה את הכח לכל שבתות השנה - הבה נהפוך אותה לתחנת כח אנרגטית ועוצמתית במיוחד, עליה נתעגל כל שבתות השנה!

עד שאלו. הם כמו שכחו את עברם, את החיים היהודיים העשירים שהיו מנת חלקם, את האור האלוקי ששכן בעמנו, את התורה והמצוות שהאירו את חייהם. מזעזע כל לב!

ארבע שנים חלפו, ארבע שנים. המשפחה החליפה לבוש ומקום מגורים, מוסדות חינוך ועיסוקים אישיים. הקשר עימם הלך ונפרם, וגם החברים ובני המשפחה הקרובים בקושי שמרו על גחלת של קשר עם המשפחה האובדת והתועה בדרכה. ואז, באחד הימים, הרכב של אבי המשפחה נתקע באחד מעיקולי הכבישים, והוא החל מחפש אחר מברג שמסתתר באחד מתאי הרכב, שלא סודר זה עידן ועידנים...

בחפשו את המברג, נחו לפתע עיניו על קלטת ישנה, שעד לפני ארבע שנים כנראה האזין לה, אולם מאז - היא שכוחה בעומק תא הכפפות. הוא מביט בקלטת, ואין לו מושג למה - הוא מחליט להפעילה ולהאזין לה, להיזכר בימים ההם. כשהרכב שב לנסוע הדליק את הקלטת והחל מאזין, היו אלה סיפורי צדיקים מהבעל שם טוב הקדוש ז"ע ותלמידיו, מסופרים באופן מרתק ונעים לאוזן, והוא מצא עצמו מרותק ומאזין לסיפורים כאילו הוא שומע באופן מרתק ונעים לאוזן, והוא מצא עצמו מרותק ומאזין לסיפורים כאילו הוא שומע באופן מרתק ונעים לאוזן...

לפתע, חש שבזוויות עיניו נקוות דמעות, ואלו החלו גולשות על לחייו, ואף מטשטשות את יכולת ראייתו. הוא עצר את הרכב בצד הדרך במקום בטוח, והתמסר להאזנה לסיפורים המרתקים שחישו חריש עמוק בנשמתו, והרטיטו בה נימים רדומים. בעיני רוחו שבו ועלו הזכרונות מהימים ההם, כשנפשו התענגה על סיפורי הוד מענקי העולם היהודי, כשהתיאורים על מעשי הצדיקים הניעו בו רגשות קודש ותחושות הוד...

בלי לדעת איך ולמה, פתח את דלתות הרכב ויצא אל האוויר הצונן שבחוץ, כמחפש משהו להשיב את נפשו. אדם שעבר בסמוך וראה אותו נסער ונרגש הציע לו עזרה, והוא ביקש להגיע לביתו של רב. הלה הפנה אותו לרב מקומי, ומיד בהיכנסו אליו נשבר האיש והחל בוכה בכי תמוררים על הטעות שעשה, על שבמו ידי חריב את עתידו הרוחני, על שגרר משפחה שלימה אל עברי פי פחת...

הרב, שניחן בכוחות נפש עילאיים, האזין לסיפורו בקשב רב, ושמע היטב את הכאב והאנחה הבוקעים מכל מילה. הוא קרב אליו ולחץ את ידו, בהסבירו כי שערי תשובה לא ננעלו, ויהודי - כל יהודי, בכל מצב - לעולם אינו אבוד. בכל רגע יכול הוא לתפוס את עצמו ולהתחיל מחדש, לשוב לבוראו ולאלוקיו ולחזור להתענג על תורת ה' ומצוותיו.

הלה התקשה להאמין, כה רחוק היה. הוא הרגיש אבוד בעולם, רגשות האשם מהאסון הרוחני שהמיט על עצמו ועל משפחתו כמעט ויאישו אותו. אבל הוא החליט בכל זאת להתאמץ, ובעזרת דברי החיזוק שהרעיק עליו הרב - החליט לשוב ולנסות...

לא קלה היתה הדרך, אבל הוא נלחם כארי וניצח כלביא. עוד באותו יום הוא אסף את בני משפחתו, בדמעות שליש תיאר בעיניהם את הטעות שעשה, וביקש מהם להצטרף אליו במסע בחזרה לחיקו של אבא שבשמים, לשוב בתשובה שלימה ולעבוד את ה' ככתחילה. גם הם לא האמינו שזה אפשרי, אבל הכח שהשפיע עליהם אז - כשגרר אותם אחריו בדרכו אל השממה הרוחנית - עבד גם הפעם...

וסוף דבר, כפי ששמענו מאחד מבני משפחתו של אותו יהודי גיבור רוח, הוא שבני המשפחה כולם עובדי ה' ומדקדקים בקלה ככמורה. הם מחקו מההיסטוריה האישית את ארבע השנים של התעיה בדרך לא דרך, ושוב לגדול ולהתחנך בכרם בית ה', לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו. כבר עברו מאז לא מעט שנים, הילדים של אז כבר הפכו להורים המגדלים דורות של תלמידי חכמים צעירים, שאינם יודעים מאומה על סיפור המהפך הקיצוני בחיי הוריהם וסבם...

וללמדנו בא: כל אחד מאיתנו רוצה לפעמים לקבל החלטות, אך הן נראות לו קשות ואינן ברורות יישוב. מה עוד, שהתעלול שהיצר מפעיל עלינו, הוא לטעון באוזנינו שזה בלתי אפשרי, שאיננו מסוגלים, שההיסטוריה מוכיחה כמה נכשלנו, שאין לנו את היכולת.

וזו טעות הרסנית ונוראית: הבה נראה בעיני רוחנו את אותו יהודי, שלא דילג על אף טעות. לא רק שבצוק העתים חטא בעצמו, אלא גם גרר את משפחתו אחריו אל שאל תחתית, חטא והחטיא משפחה שלימה. וברגע אחד, בהחלטה נחושה אחת, החליט האיש לשים את הפרק הזה מאחוריו ופתח בפרק חדש - והציל את עצמו, את עתידו ואת דורותיו, וכיום הוא זוכה בשפע נחת.

הבה ניקח את המסר לתשומת ליבנו, ונחליט כבר עכשיו, כי לא משנה מה היה בעבר, לכל יהודי יש כח להתחדש, להתחיל שוב, להסתער מחדש. העבר אין - בטל ומבוטל. העתיד לפנינו, והוא רק בידיו. הבה נחליט עכשיו להתחיל מחדש, לעמוד בקבלות שקיבלנו על עצמנו בחגי חודש תשרי, להוסיף בתורה וביראת שמים - כי בידיו הדבר!

מהפך שחולל מהפך...

האמבולנס שחנה בקדמת בית האבות, בשעת ערב מאוחרת לפני כמה חודשים, לא בישר טובות. אכן כן, הנגיף הנוראי שרבים חללים הפיל - בפרט בתוככי בתי האבות, נכנס ופגע גם באשה מבוגרת שנמנתה על דייריו. מצבה הלך והחמיר, והיא אושפזה במחלקת טיפול נמרץ, כשעד מהרה הבינו הרופאים כי אין מנוס מהלרדימה ולהנשימה, בשל מצבה החמור...

אותה אשה לא התברכה במשפחה גדולה. היתה לה בת אחת המתגוררת במרכז הארץ, אשה בשנות החמישים לחייה. כבר שנים שאותה אשה רחוקה מכל דבר תורה ומצוות, בתלאות חייה זנחה מאחוריה את החינוך שקיבלה. עתה, כשמצבה של אימה כה קשה והיא מוטלת על ערש דווי, פנתה הבת לאחד מחשובי הרבנים המחזירים בתשובה, והחלה בוכה באוזניו על מצבה הנורא של אמה, בבקשה כי יפעל משהו להציל את חייה...

הרב שמע בקשב רב, ולבו נשבר בקרבנו. הוא היטיב להבין כי מצבה של האם קריטי, היא אשה בת למעלה מתשעים, מוגדרת בעומק קבוצת הסיכון, ומצבה חמור ביותר. הוא ניסה למצוא מילים לעודד ולדבר על לב הבת, ולפתע שאל: 'האם את מוכנה לחולל שינוי עמוק בחייך לרפואת אימך? האם תסכימי לעשות מהפך אמיתי למען חיי אימך, כדי להצילה ולהשיבה לחיים?!'

האשה הופתעה. 'כבוד הרב', נענתה ואמרה, 'אני מוכנה לעשות הרבה, אבל זה נראה לי בלתי אפשרי. אינני אשה צעירה, אני בשנות החמישים לחיי. זה לא בדיקת הגיל המיועד לשינויים דרסטיים בחיים. אני מוכנה ורוצה להתאמץ רבות לרפואת אמי, אבל מהפך רציני בחיי - האם אני מסוגלת בכלל לחולל?!'

הרב הקשיב, וענה לה מיד: 'בוודאי. כל יהודי, בכל גיל, יכול לחולל מהפך אישי - ולחולל מהפך רפואי בעקבות כך. עד כדי כך אני בטוח בזה', הוסיף הרב, 'שבלי להיות נביא או בן נביא, אני מתחייב שאם תחוללי שינוי מהותי בחיים, תקבלי על עצמך לשמור שבת וצניעות כהלכה - אמה שלך תשוב לבית האבות בריאה כמקדם. אני משוכנע בזה במאה אחוז, ובטוח שזה יעבוד. האם את מוכנה לכך?!'

האשה הופתעה מההצעה הישירה, הכוללת התחייבות כה ברורה ומודגשת. היא התקשתה להאמין שהיא מסוגלת לעשות שינוי כזה, ואמרה לרב: 'הייתי רוצה להסכים לכך, אבל לא נראה לי שאני מסוגלת!'

'מדוע תאמרי כך?' - היסה אותה הרב. 'הרי אין ספק שאת מסוגלת. את צריכה רק לרצות, רק להחליט! אם חיי אימך יקרים לך - בידך הדבר להצילה. כל שעליך לעשות הוא לקבל על עצמך בקבלה חזקה ונטולת פשרות, כי מהיום ואילך תשמרי שבת וצניעות כהלכה. זה בדייק ממש, כל יהודי בכל רגע יכול להתחיל מחדש ולחולל מהפך בחייו!'

האשה התקשתה לקבל, והרב הוסיף ודיבר על ליבה: 'ראי נא, כל הכח של העם היהודי, הוא בדיקת בכך - ביכולת למתוח קו על העבר, למחוק את ההיסטוריה, ולפתוח בחיים חדשים בכל רגע נתון. אדם שעוסק בחיטוט אינסופי בנבכי ההיסטוריה שלו, תמיד עלול להגיע למסקנה שהוא עבריו אין בכוחו לחולל שינוי. אבל יהודי - יהודי מביט קדימה, נושא עיניו אל העתיד. הוא מסתער על הימים והשנים שלפניו בחדוות נעורים, ופותח בדרך חדש!'

האשה האזינה לדברים, והחליטה. בקול משתנק קיבלה על עצמה באוזני הרב כי מעתה תשמור שבת וצניעות כדיון, והרב הנרגש בירך אותה בחום כי בורא עולם יראה את המהפך שחוללה בחייה למרות שהדבר נראה לה אבוד ומופרך, ויחולל מהפך בחיי האם המאושפת - למרות שסיכויי שרידותה נראים אפסיים...

הפלא ופלא, כך בדיקת קרה. כפי ששמענו בעדות אישית ממנהל בית האבות שהעיד בפנינו על פרטי הסיפור המדויקים, האשה - שהיתה מאושפת במצב קריטי, כבר שבה לבית האבות, חיה ובריא, מלהגת ומפספסת כמקדם. היא נחשבת לנס רפואי מהלך, אולם כל מי שמכיר את הבת יודע את הסיבה...

כי כשיהודי מחליט לחולל מהפך, ומחליט לא להעיף מבט אל העבר אלא להסתער על העתיד - יש לכך כח שמימי עצום. וכשאותה בת החליטה בהחלטה אמיצה ועיקשת, כי תתעלם מחוסר הסיכוי הנראה לעין, ותפעל בכל כוחה כדי לחולל מהפך רוחני בחייה - בורא עולם הוכיח שהדבר אפשרי. ומאז, אותה הבת שומרת שבת וצניעות כהלכה, ואמה חיה וקיימת, נושמת ומדברת, וכמו שכחה מהנגיף הקטלני שכמעט העביר אותה אל רגבי הקבר...

אחים יקרים, בידיו הדבר. כמו אותה אשה, שהחליטה לשכוח מגילה המתקדם וממוסכמות היסוד שחשבה שהיא נעולה עליהן, והחליטה לחולל שינוי - כל אחד מאיתנו יכול. זה הזמן להחליט שאנו מתחילים מבראשית, ובכל הכח!

הבה נעמוד בקבלות שקיבלנו על עצמנו במלוא העוצמה. הבה נקבל על עצמנו עכשיו קבלות טובות: איך ייראו השבתות שלנו השנה, כיצד נוסיף בזמירות השבת, בתוספת שבת, בלימוד בשבת, בתפילות כראוי. הבה נקבל על עצמנו להתחיל מחדש בתחומים בהם אנו זקוקים לחיזוק - ונזכה לחולל את המהפך הרצוי בחיינו, וגם נזכה לראות כי אבא שבשמים איתנו, ומעניק לנו מטובו שפע ישועה וברכה!